

บันทึก

เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานสอบสวน
ในการให้ประกันตัวผู้ถูกจับตามหมายจับของศาล

กรมตำรวจได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ มท.๐๕๐๓/๑๔๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๒๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลได้มีบันทึกหารือกรมตำรวจในปัญหาว่า กรณีเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมบุคคลตามหมายจับของศาลแต่ยังไม่สามารถนำผู้ถูกจับส่งศาลได้เนื่องจากศาลปิดทำการแล้วหรือในวันรุ่งขึ้นเป็นวันหยุดราชการ เช่นนี้ ถ้ามีผู้มาขอประกันผู้ถูกจับตามหมายจับของศาลดังกล่าวระหว่างที่ผู้นั้นอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานตำรวจ เจ้าพนักงานตำรวจจะมีอำนาจให้ประกันตัวผู้ถูกจับนั้นได้หรือไม่ โดยผู้บัญชาการตำรวจนครบาลมีความเห็นว่า เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจให้ประกันได้ และเกี่ยวกับเรื่องนี้ กระทรวงยุติธรรมได้จัดให้มีการสัมมนาเรื่องอุปสรรคและข้อขัดข้องในกระบวนการยุติธรรมขึ้นเมื่อวันที่ ๑๕-๑๖ สิงหาคม ๒๕๒๔ โดยมีผู้เข้าสัมมนาประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมซึ่งรวมทั้งผู้แทนกรมตำรวจด้วย ผลของการสัมมนามีข้อยุติว่าเจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจควบคุมตัวไว้แล้วย่อมมีอำนาจให้ประกันตัวได้

กรมตำรวจพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า กรณีตามปัญหานี้พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจใช้ดุลพินิจปล่อยชั่วคราวหรือให้ประกันได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๗ โดยกรมตำรวจเห็นว่าหมายศาลที่ออกมียู่สองกรณี กรณีแรกเป็นหมายจับพยานที่ได้รับหมายเรียกแล้วไม่ไปเบิกความที่ศาลตามวัน เวลาที่กำหนด อีกกรณีหนึ่งเป็นหมายจับจำเลยซึ่งออกตามมาตรา ๑๖๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในกรณีที่ราษฎรฟ้องคดีอาญากันเองและศาลประทับรับฟ้องไว้แล้วแต่ไม่ได้ตัวจำเลยมาศาล และผู้ถูกจับตามหมายจับทั้งสองกรณีนี้ไม่ใช่ผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน เมื่อจับได้จะต้องนำส่งศาลเพื่อจัดการตามกฎหมายต่อไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สำหรับอำนาจของพนักงานสอบสวนย่อมเป็นไปตามมาตรา ๑๓๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ มีอำนาจจับ ควบคุม หรือปล่อยชั่วคราว แต่จะต้องเป็นกรณีของผู้ต้องหาหรือบุคคลใดซึ่งในระหว่างสอบสวนปรากฏว่าเป็นผู้กระทำความผิด และพนักงานสอบสวนจะมีอำนาจปล่อยชั่วคราวได้เมื่อปรากฏว่าผู้นั้นตกเป็นผู้ต้องหาเท่านั้นเนื่องจากมาตรา ๑๐๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใช้คำว่า “ผู้ต้องหาหรือจำเลย” ถ้าเป็นผู้ต้องหาก็ขอให้ปล่อยชั่วคราวได้ที่พนักงานสอบสวน ถ้าเป็นจำเลยก็ต้องยื่นต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น ผู้ที่ตกเป็นจำเลยจะมายื่นคำร้องขอประกันตัวต่อพนักงานสอบสวนไม่ได้ ฉะนั้น เมื่อผู้ถูกจับไม่ใช่ผู้ต้องหาและไม่ใช่ในระหว่างสอบสวน พนักงานสอบสวนย่อมไม่มีอำนาจให้ประกันตัวผู้ถูกจับดังกล่าวได้ นอกจากนั้นหากพนักงานสอบสวนให้ประกันตัวผู้ถูกจับไป ต่อมานายประกันไม่นำตัวผู้ถูกจับตาม

หมายมาส่งศาลก็ต้องออกหมายจับใหม่ เพราะตามมาตรา ๖๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น หมายจับใช้ได้จนกว่าจะจับตัวผู้ถูกจับได้เท่านั้น

เพื่อมิให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติและเพื่อให้ได้ข้อยุติ กรมตำรวจจึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวเพื่อพนักงานสอบสวนถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือและบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมตำรวจและกรมอัยการ) และกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ) แล้ว มีความเห็นว่า บทบัญญัติเรื่องการยื่นคำร้องขอให้ปล่อยตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราวปรากฏในมาตรา ๑๐๖^๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยกฎหมายได้บัญญัติขั้นตอนในการยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวไว้ว่า ถ้าอยู่ในระหว่างสอบสวนก็ให้ยื่นต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ถ้าอยู่ในระหว่างต้องขังตามหมายศาลแต่ยังมิได้ถูกฟ้องหรือถูกฟ้องแล้วหรือระหว่างอุทธรณ์ฎีกาก็ให้ยื่นต่อศาลที่มีเขตอำนาจ บทบัญญัติดังกล่าวนี้ใช้บังคับในกรณีที่มีการควบคุมผู้ต้องหาไว้ระหว่างการสอบสวน และต่อมาได้มีการฟ้องร้องผู้ต้องหาต่อศาล จึงมีลักษณะการบัญญัติกฎหมายต่อเนื่องรับกันว่าในชั้นสอบสวนจะปฏิบัติอย่างไรและในชั้นที่ผู้ต้องหาอยู่ในอำนาจศาล(ถูกฝากขังระหว่างการสอบสวน) และในชั้นการพิจารณาของศาลจะปฏิบัติอย่างไรสำหรับกรณีตามข้อหารือเป็นกรณีที่ไม่มี การสอบสวนโดยพนักงานสอบสวน เพราะเป็นการจับกุมพยานตามหมายจับที่ศาลเป็นผู้ออกตามมาตรา ๑๑๑ (๒)^๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

^๑ มาตรา ๑๐๖ คำร้องขอให้ปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราวโดยไม่ต้องมีประกันหรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกัน ไม่ว่าผู้ต้องหาต้องควบคุมหรือขังตามหมายศาลยอมยื่นได้โดยผู้ต้องหาจำเลยหรือผู้มิประโยชน์เกี่ยวข้องดังนี้

(๑) เมื่อผู้ต้องหาถูกควบคุมอยู่และยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล ให้ยื่นต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี

(๒) เมื่อผู้ต้องหาต้องขังตามหมายศาลและยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล ให้ยื่นต่อศาลนั้น

(๓) เมื่อผู้ต้องหาถูกฟ้องแล้ว ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นที่ชำระคดีนั้น

(๔) เมื่อศาลอ่านคำพิพากษาชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์แล้ว แม้ยังไม่มี การยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา หรือมีการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาแล้ว แต่ยังไม่ได้ส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นที่ชำระคดีนั้น

ในกรณีที่ศาลชั้นต้นเห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราว ให้ศาลชั้นต้นส่งอนุญาตมิฉะนั้นให้ส่งคำร้องพร้อมสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาเพื่อสั่ง แล้วแต่กรณี

(๕) เมื่อศาลส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาแล้ว จะยื่นต่อศาลชั้นต้นที่ชำระคดีนั้น หรือจะยื่นต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณีก็ได้

ในกรณีที่ยื่นต่อศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นรับส่งคำร้องไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาเพื่อสั่ง แล้วแต่กรณี

^๒ มาตรา ๑๑๑ เมื่อศาลเห็นว่าคำเบิกความของพยานที่ไม่มาศาลเป็นข้อสำคัญในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี

ความแพ่ง เนื่องจากพยาน ผู้นั้นขัดขึ้นไม่ไปเบิกความตามหมายเรียกของศาล หรือเป็นการจับกุม จำเลยตามหมายจับที่ศาลเป็นผู้ออกตามมาตรา ๑๖๙^๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีที่ราชฎรฟ้องคดีอาญากันเองและศาลประทับฟ้องแล้วแต่ไม่ได้ตัวจำเลยมาศาล ซึ่งในการจับกุมบุคคลตามหมายจับของศาลนี้ เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่จัดการให้เป็นไปตามหมายได้จัดการจับกุมบุคคลตามหมายดังกล่าวมาแล้ว มาตรา ๖๔^๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดว่า เจ้าพนักงานผู้จับกุมต้องส่งบุคคลนั้นไปยังศาลที่ออกหมายโดยด่วนถ้าสามารถจะกระทำได้ แต่ถ้าไม่สามารถส่งตัวผู้ถูกจับไปยังศาลที่ออกหมายได้เนื่องจากมีเหตุขัดข้อง เช่น เป็นวันหยุดราชการ เจ้าพนักงานย่อมมีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้ตามมาตรา ๘๔^๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และในกรณีนี้แม้จะถือไม่ได้ว่าพยานหรือจำเลยผู้ถูกจับกุมตามหมายจับของศาลเป็นผู้ต้องหาซึ่งอยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวน แต่ก็น่าจะยังถือไม่ได้เช่นกันว่าผู้ถูกจับกุมเป็นผู้ที่อยู่ในอำนาจศาลแล้ว ดังเช่นในกรณีของผู้ต้องหาซึ่งพนักงานสอบสวนขออำนาจศาลควบคุมตัวไว้ระหว่างการสอบสวนหรือกรณีของผู้ต้องหาซึ่งพนักงานอัยการนำตัวส่งฟ้องศาลเป็นจำเลยแล้ว เพราะกรณีเหล่านั้นได้มีการนำตัวผู้ต้องหาส่งศาลแล้ว อย่างไรก็ตาม แม้พยานหรือจำเลยผู้ถูกจับกุมมิใช่ผู้ต้องหาหรือจำเลยตามมาตรา ๑๐๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่บุคคลดังกล่าวก็เป็น “ผู้ถูกจับ” ตามมาตรา ๘๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น ในกรณีที่ไม่สามารถส่งตัวผู้ถูกจับไปยังศาลที่ออกหมายได้เนื่องจากมีเหตุขัดข้อง เช่น เป็นวันหยุดราชการ พนักงานสอบสวนซึ่งรับตัวผู้ถูก

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) ศาลเห็นว่าพยานได้รับหมายเรียกโดยชอบแล้วจึงใจไม่ไปยังศาลนั้น หรือได้รับคำสั่งศาลให้รอคอยอยู่แล้วจึงใจหลบเสีย ศาลจะเลื่อนการนั่งพิจารณาคดีไปและออกหมายจับ และเอาตัวพยานกักขังไว้จนกว่าพยานจะได้เบิกความตามวันที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ ทั้งนี้ไม่เป็นการลบล้างโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๗ แห่งกฎหมายลักษณะอาญา

^๓ มาตรา ๑๖๙ เมื่อศาลประทับฟ้องแล้ว แต่ยังไม่ได้นำตัวจำเลยมา ให้ศาลออกหมายเรียกหรือหมายจับมาแล้วแต่ควรอย่างไรเพื่อพิจารณาต่อไป

^๔ มาตรา ๖๔ ถ้าบุคคลที่มีชื่อในหมายอาญาถูกจับ หรือบุคคลหรือสิ่งของที่มีหมายให้ค้นได้ค้นพบแล้ว ถ้าสามารถจะทำได้ ก็ให้ส่งบุคคลหรือสิ่งของนั้นโดยด่วนไปยังผู้ออกหมายแล้วแต่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

^๕ มาตรา ๘๔ เจ้าพนักงานหรือราชฎรผู้ทำการจับต้องเอาตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจโดยทันทีและเมื่อถึงที่นั้นแล้ว ถ้ามีหมายจับก็ให้เอาออกอ่านให้ผู้ถูกจับฟังทั้งให้แจ้งเหตุที่จับนั้นด้วย

พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งมีผู้นำผู้ถูกจับมาส่งนั้นจะควบคุมผู้ถูกจับไว้หรือปล่อยชั่วคราวก็ได้ เมื่อจับโดยมีหมายให้รายงานต่อไปยังเจ้าหน้าที่ซึ่งออกหมายนั้น ถ้าเจ้าหน้าที่ซึ่งออกหมายต้องการตัว ก็ให้จัดการส่งผู้ถูกจับไปให้

ถ้าราชฎรเป็นผู้จับ ให้บันทึกชื่อ อาชีพ ที่อยู่ของผู้จับอีกทั้งข้อความและพฤติการณ์แห่งการจับนั้นไว้ แล้วให้ผู้จับลงลายมือชื่อกำกับไว้เป็นสำคัญ

ในกรณีที่จำเป็น เจ้าพนักงานหรือราชฎรที่ทำการจับจะจัดการพยานบาลผู้ถูกจับเสียก่อนนำตัวไปส่งตามมาตรานี้ก็ได้

จับไว้ย่อมมีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้และเมื่อไม่มีบทบัญญัติห้ามมิให้พนักงานสอบสวนปล่อยตัวผู้ถูกจับชั่วคราวในกรณีนี้พนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจใช้ดุลพินิจปล่อยผู้ถูกจับชั่วคราวได้โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งบัญญัติว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งมีผู้นำผู้ถูกจับมาส่งนั้นจะควบคุมผู้ถูกจับไว้หรือปล่อยชั่วคราวก็ได้

อนึ่ง การควบคุมผู้ถูกจับและการใช้ดุลพินิจปล่อยชั่วคราวของพนักงานสอบสวนในกรณีนี้ต้องอยู่ในบังคับของมาตรา ๖๔ และมาตรา ๘๗^๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ ในการจับกุมบุคคลตามหมายจับของศาลนั้น เมื่อทำการจับกุมแล้วจะต้องจัดการส่งตัวผู้ถูกจับไปยังศาลที่ออกหมายโดยด่วน ถ้าไม่สามารถส่งตัวผู้ถูกจับไปยังศาลที่ออกหมายได้เนื่องจากมีเหตุขัดข้องอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เช่นตามข้อหาข้อนี้ พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับไว้เพียงเท่าระยะเวลาที่ยังมีเหตุจำเป็นไม่สามารถส่งตัวผู้ถูกจับให้ศาลได้เมื่อระยะเวลานั้นผ่านพ้นไปแล้ว จะต้องส่งตัวผู้ถูกจับไปยังศาลที่ออกหมายทันที ดังนั้น ในการใช้ดุลพินิจปล่อยชั่วคราวผู้ถูกจับ พนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจปล่อยชั่วคราวผู้ถูกจับได้เพียงเท่าระยะเวลาที่ตนมีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับในระหว่างเวลาที่มีเหตุจำเป็นไม่สามารถนำตัวผู้ถูกจับส่งศาลได้เท่านั้น

(ลงชื่อ) อมร จันทรสมบูรณ์

(นายอมร จันทรสมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๒๕

^๖ มาตรา ๘๗ ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี

ในกรณีซึ่งเป็นการผิดลหุโทษ หรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ จะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้เท่าเวลาที่จะถามคำให้การ และที่จะรู้ตัวว่าเป็นใครและที่อยู่ของเขายู่ที่ไหนเท่านั้น

ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ถูกจับมาศาลรวมเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงด้วย ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น จะยืดเวลาเกินกว่าสี่สิบแปดชั่วโมงก็ได้เท่าเหตุจำเป็น แต่มิให้เกินเจ็ดวัน